

Culturele samenwerking in de Lage landen: Vanzelfsprekend, maar niet vanzelf

Strategisch meerjarenplan culturele samenwerking met België/Vlaanderen

*Optreden Typhoon en Jef Neve, tijdens het openingsprogramma BesteBuren, 2015 (foto Hansspeekenbrink)
Koningin Maxima en Koningin Mathilde bij opening Cobramuseum: (foto: Robin Utrecht)*

Kerngroep (samenstelling plan):

- Nederlandse ambassade te Brussel (penvoerder)
- DutchCulture
- Fonds Podiumkunsten & Dutch Performing Arts
- Mondriaan Fonds
- Het Nieuwe Instituut

Versie 2 februari 2017

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding

2. Focus

Thema's en disciplines
Regionaal

3. Doelstellingen

4. Instrumenten en activiteiten

5. Specifieke activiteiten en gewenste resultaten per discipline

Podiumkunsten
Beeldende kunsten
Creatieve industrie

6. Monitoring en evaluatie

7. Inzet middelen

Bijlagen

Toelichting creatieve industrie
Toelichting podiumkunsten
Toelichting beeldende kunsten

Samenvatting

Culturele samenwerking tussen Nederland en België, in het bijzonder met Vlaanderen, is vanzelfsprekend. België is onze directe zuiderbuur, vormt na Duitsland het tweede exportland van Nederland en we delen een rijke culturele geschiedenis en een taal. De centrale ligging in Europa maakt dat België kan fungeren als internationale springplank voor (jonge) Nederlandse kunstenaars, ook omdat spelers in Vlaanderen haast automatisch verder kijken dan de eigen grenzen. Op grote schaal wordt al over de grens samengewerkt tussen kunstenaars, culturele organisaties, provincies, steden en overheden.

In de afgelopen jaren is veel bereikt om deze samenwerking te vergemakkelijken. Denk hierbij aan het Cultureel Verdrag Nederland-Vlaanderen (1996), het BesteBuren jaar (2015), het filmverdrag voor de coproductie van films met de Belgische regio's Wallonië en Brussel (2016) en de uiteenlopende activiteiten waar Nederland en Vlaanderen in gezamenlijkheid opereren (Frankfurter Buchmesse 2016). In het internationaal cultuurbeleid 2017-2020 is België/Vlaanderen een focusland.

Kansen voor de Nederlandse cultuursector

De Belgische markt biedt vooral kansen in de podiumkunsten, creatieve industrie, beeldende kunst en literatuur. Voor deze disciplines geldt dat er mogelijkheden zijn voor een relatief makkelijke uitbreiding van de markt en doorgaans soepele kennisuitwisseling. De komende jaren richt de samenwerking zich op talentontwikkeling, kennisuitwisseling en het zichtbaarder maken van jonge Nederlandse kunstenaars, muzikanten, designers en theatermakers in België/Vlaanderen.

Gevestigde namen hebben al toegang tot de Vlaamse markt, maar er is nog een grote vijver aan talenten die minder gemakkelijk doorstromen.

Spelers

Samenwerking in en met België/Vlaanderen kent een breed speelveld. Kunstenaars kunnen terecht bij de cultuurfondsen, met elk hun specifieke expertise, regelingen en programma's. Denk aan het Fonds Podiumkunsten, het Letterenfonds, het Mondriaan Fonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Fonds Cultuurparticipatie. DutchCulture stimuleert de culturele uitwisseling met België/ Vlaanderen en heeft een relevant netwerk en sterke expertise opgebouwd. Het VlaamsNederlands Huis deBuren in Brussel is een belangrijke pijler binnen de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking en biedt een podium voor veel verschillende cultuuruitingen. Een belangrijke speler is uiteraard ook de Nederlandse ambassade in Brussel. Zij ondersteunen activiteiten in België, hebben een breed netwerk en zijn op de hoogte van (beleids)ontwikkelingen in België die van invloed kunnen zijn op culturele samenwerking.

1. Inleiding

Culturele samenwerking tussen Nederland en België, in het bijzonder met Vlaanderen, is vanzelfsprekend. België is onze directe zuiderbuur en vormt na Duitsland het tweede exportland van Nederland. We delen een rijke culturele geschiedenis en een taal. Op grote schaal wordt over de grens samengewerkt: tussen de Vlaamse en Nederlandse overheden, culturele organisaties, provincies, steden en op individueel niveau. De voorbije jaren is veel bereikt om deze samenwerking te vergemakkelijken en te stimuleren en ook nu, anno 2016, wordt volop nagedacht over hoe de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking het best vorm te geven. Denk aan het Cultureel Verdrag Nederland-Vlaanderen (1996), het BesteBuren jaar (2015) en de uiteenlopende activiteiten waar Nederland en Vlaanderen in gezamenlijkheid opereren (Frankfurter Buchmesse 2016). De nauwe betrokkenheid en bereidheid tot samenwerking van een veelvoud aan partners en deelnemers is hierbij onmisbaar.

Maar dit alles gaat niet vanzelf en is zeker niet zo gemakkelijk als het op het eerste oog lijkt. Er zijn grote verschillen tussen Nederland en België/Vlaanderen. Niet alleen op het gebied van taal- en cultuur, maar bijvoorbeeld ook in de manier waarop het culturele bestel is georganiseerd en hoe dit wordt gefinancierd. Zowel in Nederland als in België/Vlaanderen bestaat de behoefte om meer van elkaar te weten te komen en de samenwerking te verbeteren. Dit alles maakt dat culturele samenwerking absoluut vanzelfsprekend is, maar zeker niet vanzelf gaat.

2. Focus

België/Vlaanderen wordt als focusland genoemd binnen hoofddoelstelling 1 van het Internationaal cultuurbeleid. Deze doelstelling betreft het streven naar een sterke Nederlandse cultuursector die in kwaliteit groeit door internationale uitwisseling en duurzame samenwerking. Lees hier de volledige kamerbrief over het internationaal cultuurbeleid 2017-2020: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/05/04/kamerbrief-over-internationaal-cultuurbeleid-2017-2020>

Daarnaast noemt de Nederlandse ambassade in Brussel **culturele diplomatie** als belangrijk instrument om Nederland aan België te presenteren. Cultuur kan effectief worden ingezet binnen de moderne diplomatie.

In de uitwerking van het beleidskader is het nodig focus aan te brengen in de gezamenlijke acties die ondernomen (kunnen) worden. Het aantal partijen dat regulier samenwerkt, is immers groot en de beschikbare capaciteit en middelen beperkt. Daarom zal, waar mogelijk, gebruik worden gemaakt van - en aansluiting worden gezocht bij - succesvolle initiatieven, platformen en samenwerkingen in België/Vlaanderen. Daarnaast worden initiatieven opgezet die aansluiten bij relevante nieuwe ontwikkelingen.

Op basis van de algemene focus kiezen de samenwerkingspartners (de ambassade, DutchCulture, rijkscultuurfondsen en sectorinstellingen) voor het stimuleren van samenwerking op terreinen met de meeste kansen en waar zij in gezamenlijkheid de grootste meerwaarde kunnen creëren. Dit betreft een focus op: podiumkunsten, beeldende kunsten en creatieve industrie.

De volgende partijen hebben zich daarom gecommitteerd aan samenwerking en afstemming binnen een zogenaamde kerngroep;

- Ambassade Brussel (<http://belgie.nlambassade.org/>)
- DutchCulture (www.dutchculture.nl)
- Fonds Podiumkunsten & Dutch Performing Arts (<http://fondspodiumkunsten.nl/> en <http://www.dutchperformingarts.nl/>)
- Mondriaan Fonds (<https://www.mondriaanfonds.nl/>)
- Het Nieuwe Instituut (<http://hetnieuweinstituut.nl/>)

De ministeries van Buitenlandse Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nemen geen deel aan de kerngroep. Wel blijven zij uiteraard nauw betrokken bij de uitvoering en monitoring van het beleid en in andere samenwerkingstrajecten met Vlaanderen waaronder de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen- Nederland.

Podiumkunsten

Optredens en voorstellingen in België hebben grote impact op Nederlandse theatermakers en musici. Het zorgt voor uitbreiding van de markt, persoonlijke ontwikkeling en kennisuitwisseling. Bovendien is België, zeker voor de muziek, een springplank richting Frankrijk. Voor theater geldt dat er vooral veel mogelijkheden zijn voor jonge theatermakers. Instellingen als Detheatermaker, WorkspaceBrussels, Kaaitheater en het festival Theater aan Zee geven jonge

makers de ruimte en kansen die ze nog niet in het reguliere veld krijgen. De Nederlandse ambassade en Dutch Performing Arts (de internationale promotieafdeling van het Fonds Podiumkunsten) kiezen ervoor hun energie en middelen in te zetten voor de disciplines theater en muziek. De Nederlandse dans is een andere weg ingeslagen dan de Belgische en hierdoor zijn de twee landen een beetje van elkaar vervreemd op dit gebied. Uiteraard kunnen Nederlandse dansgezelschappen in België verder op weg worden geholpen, maar de vraag is gering.

Beeldende kunst

In de beeldende kunsten vindt al veel uitwisseling plaats en Nederlandse kunstenaars zijn met regelmaat te zien in belangrijke musea, biënnales en vertegenwoordigd op de verschillende beurzen. De concentratie van tentoonstellingsruimtes, initiatieven en kunstenaars is hoog in Antwerpen, Brussel en Gent. De centrale ligging in Europa maakt dat België kan fungeren als springplank voor (jonge) Nederlandse kunstenaars, ook omdat spelers in Vlaanderen bijna automatisch verder kijken dan de eigen grenzen. Ze volgen internationale projecten en tendensen op de voet, doen onderzoek in buurlanden en bouwen aan een netwerk van buitenlandse contacten.

Creatieve industrie

De creatieve industrie in Vlaanderen, Brussel en Wallonië creëert al een belangrijke meerwaarde en neemt zelfs aan belang toe. In Vlaanderen betreft de creatieve sector bijvoorbeeld 23,5 miljard euro van het bruto binnenlandse product (GDP is 2,7%). Er zijn volop kansen voor Nederlandse creatives. De kruisbestuivingen tussen de culturele sector en de verschillende topsectoren bieden interessante aanknopingspunten om Nederlandse creatieve oplossingen te presenteren. Het Nieuwe Instituut en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie behartigen de belangen van de creatieve industrie vanuit Nederland. Het Nieuwe Instituut biedt binnen de geldende internationaliseringsopdrachten instrumenten om samenwerkingen concreet te maken. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie levert een bijdrage aan het internationaal cultuurbeleid door de ondersteuning van ontwerpers en makers met internationale projecten en culturele instellingen met eenjarige en meerjarige programma's. Daarbij ligt de focus op een sector-overschrijdende aanpak om samenwerking tussen private partijen, particulieren en overheid in de creatieve industrie te bevorderen. Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie neemt geen zitting in de kerngroep, maar neemt contact op met de kerngroep (penvoerder) indien zich in de loop van de komende beleidsperiode mogelijkheden voordoen voor nauwere samenwerking.

Op het vlak van literatuur en film bestaat al een jarenlange intensieve samenwerking die in de komende periode wordt voortgezet. Het filmverdrag tussen Nederland en Wallonië biedt kansen voor Nederlandse filmproducenten, ook richting de Franse cultuursector.

Regionaal

Vlaanderen staat met zijn Nederlandstalige gemeenschap centraal in de samenwerking. Brussel is weliswaar grotendeels Franstalig, maar ook een kosmopolitische stad en een Nederlandstalige culturele hotspot. Het Brusselse gewest en Wallonië zijn bovendien belangrijke schakels richting Frankrijk. Grensoverschrijdende samenwerking vindt plaats op thema, regionaal - en stedelijk niveau. Denk hierbij aan design en mode, de samenwerking tussen grensprovincies Limburg en Belgisch-Limburg en tussen de steden Antwerpen, Eindhoven, Kortrijk, Maastricht, Luik, Hasselt.

3. Doelstellingen

In lijn met doelstelling 1 van het kader voor het internationaal cultuurbeleid 2017-2020 wil deze strategie internationale samenwerking en de uitwisseling van aanbod, makers, kennis en kunde stimuleren. Dit is uitgewerkt in de volgende drie subdoelstellingen. Deze zijn van toepassing op alle bovengenoemde disciplines/sectoren:

1. Talentontwikkeling stimuleren

Er is winst te behalen bij de doorstroming van Nederlands talent in België/Vlaanderen. Jonge makers en talenten hebben vaak een duwtje in de rug nodig om kennis te maken en ervaring op te doen in België/Vlaanderen. Aansluiting wordt gezocht met onder andere onderwijsinstellingen.

2. Kennis verzamelen en delen

Overleg en uitwisseling kan worden verbeterd. Het gaat om het ondersteunen van kennisuitwisseling tussen Nederlandse en Vlaamse culturele instellingen met als doel de toegang tot elkaars cultuurmarkten te vergemakkelijken en de verbindingen te versterken. Kennisdeling vindt zowel plaats tussen Nederland en België/Vlaanderen als tussen betrokken partijen in Nederland.

3. Zichtbaarheid vergroten

Grote namen hebben toegang tot de Vlaamse markt maar er is een grote vijver aan talenten die minder gemakkelijk worden opgepikt. Dit plan moet Nederlandse kunstenaars, muzikanten, designers, theatermakers zichtbaarder en bekender maken in België/Vlaanderen.

4. Instrumenten en activiteiten

Wie doet wat? De beoogde doelstellingen worden bereikt door een breed pakket van activiteiten te ondersteunen en te initiëren. Tenzij anders vermeld is de uitvoering van de onderstaande programma's in handen van alle kerngroepleden.

Advisering en projectondersteuning

Advisering aan culturele sector en cultuurmakers over samenwerkingen, ontsluiten relevante netwerken en subsidieverlening aan relevante culturele projecten in België/Vlaanderen waarbij de kerngroep voorrang geeft aan projecten op het gebied van podiumkunsten, beeldende kunsten en de creatieve sector.

Bezoekersprogramma's

Het Nieuwe Instituut, Mondriaanfonds, Fonds Podiumkunsten (uitgevoerd door Dutch Performing Arts), DutchCulture, en de ambassade in Brussel hebben ieder binnen hun reguliere bezoekersprogramma de mogelijkheid om buitenlandse bezoekers naar Nederland te halen. Selectie vindt plaats op basis van zelf gestelde voorwaarden (impact, relevantie, kwaliteit, vraag-aanbod, bovensectoraal). De kerngroepleden hebben contact over potentiële bezoekers zodat de complementariteit wordt verhoogd. De kerngroep kan beslissen om extra in te zetten op talent.

Young Influentials Programma

Het Young Influentials Programma is een jaarlijks programma om te investeren in opiniemakers en talenten. Het doel is een aantal jonge Nederlandse en Belgische talenten (bovensectoraal) met elkaar in contact te brengen en kennis te laten maken met elkaars sectoren (kunst, media, journalistiek, beleid). Zo komt niet alleen uitwisseling, maar ook kruisbestuiving tot stand.

De uitvoering is in handen van de ambassade en DutchCulture.

Kennismakelaar

De ontwikkelingen, trends en kansen in met name het Vlaamse cultuurlandschap worden voor de brede Nederlandse cultuursector in kaart gebracht en uitkomsten worden actief gedeeld en verbindingen gelegd. De basis vormt informatie van kerngroepleden, partners in België (Kunstenpunt, deBuren), bestaande mappings van de fondsen en de database van DutchCulture, Buitengaats.

De uitvoering is in handen van DutchCulture/ ambassade in samenwerking met kerngroep/ DeBuren (Brussel)/ Brakke Grond (Amsterdam).

Afstemming

De kerngroepleden hebben doorlopend contact over Nederlandse en Belgische/Vlaamse ontwikkelingen. Zij stemmen af over het vraaggericht inzetten van subsidies voor derden, als er een relevant aanbod is. De ambassade adviseert de fondsen over de relevantie en positie van derden.

Daarnaast nodigt de ambassade de kerngroep jaarlijks uit in Brussel/ Antwerpen voor overleg, monitoring en voortgang. In Nederland vindt één keer per jaar een informatiebijeenkomst plaats over ontwikkelingen en aanstaande activiteiten in België. Doelgroep is het brede cultuurveld in Nederland met interesse/activiteiten in België.

De uitvoering is in handen van DutchCulture in samenwerking met de kerngroep.

Communicatieplatform

Pro actief wordt aandacht in pers/sociale media voor Nederlandse activiteiten in België gegenereerd.

De uitvoering is in handen van de ambassade en Belgische/Vlaamse partijen.

Op de bestaande websites van BesteBuren (www.besteburen.eu) naar aanleiding van het cultureel vieringsjaar 2015) en Kunstenpunt (www.kunstenpunt.be) worden updates van activiteiten, Vlaams-Nederlandse projecten geplaatst.

De uitvoering is in handen van DutchCulture en deBuren.

Showcases en optredens worden gepresenteerd die door middel van promotie zichtbaar zijn en aansluiten bij de bezoekersprogramma's. Hierbij wordt ingezet op bestaande kanalen en waar nodig nieuwe formats in afstemming met kerngroepleden ontwikkeld.

De uitvoering is in handen van Dutch Performing Arts en de ambassade.

Samenwerking Huis deBuren

De samenwerking met het Vlaams-Nederlands Huis deBuren (<http://www.deburen.eu/nl/>) in Brussel wordt verder versterkt. De etalagefunctie van deBuren en de bestaande infrastructuur van deBuren zijn belangrijk. Het Huis biedt een platform om Nederlandse kunstenaars of projecten extra onder de aandacht te brengen. De zichtbaarheid van de

Nederlandse programmering kan worden vergroot. De ambassade zal met input van de kerngroepleden hechter inhoudelijk samenwerken en suggesties aandragen voor de programmering. De uitvoering is in handen van de ambassade en het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag.

Samen met deBuren zal bekeken worden hoe kan worden voortgebouwd op de goede ervaringen uit het BesteBuren jaar. Voorbeelden hiervan zijn de BesteBuren website, de culturele agenda en de bottom-up projecten.

De uitvoering is in handen van de ambassade, DutchCulture, de ministeries van Buitenlandse Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, deBuren.

5. Specifieke activiteiten en gewenste resultaten per discipline

Podiumkunsten

Activiteiten:

- Een van de reguliere activiteiten van Dutch Performing Arts (<http://www.dutchperformingarts.nl/>) is de uitvoering van het internationaal bezoekersprogramma voor theater, dans en muziek. Ook in deze beleidsperiode nodigt Dutch Performin Arts Belgische (voornamelijk Vlaamse) programmeurs van festivals en podia uit in Nederland. De nadruk ligt hierbij op theater en muziek. Dutch Performing Arts trekt wederom op met Vlaamse partners om bijvoorbeeld een gezamenlijk Vlaams/Nederlands programma te organiseren voor internationale programmeurs in Vlaanderen of in Nederland. Voorlopig ligt dit alleen in de planning voor theater.
- De Ambassade en Dutch Performing Arts starten gezamenlijk een haalbaarheidsonderzoek om de kansen en (on)mogelijkheden voor de Nederlandse muziek (en voor specifieke subgenres) in Vlaanderen in kaart te brengen.
- Het Fonds Podiumkunsten (<http://fondspodiumkunsten.nl/>) is van plan om structureel samen te werken met Vlaams Kunstenpunt om kennis en data uit te wisselen.
- Bijdragen vanuit Fonds Podiumkunsten kunnen alleen worden toegekend op aanvraag. Alle aanvragen worden voorgelegd aan een adviescommissie die onafhankelijk over de aanvragen oordeelt.
- De ambassade verleent op aanvraag en indien mogelijk financiële en/of praktische bijdrage(n) aan specifieke projecten. Daartoe kan een subsidieaanvraag worden gedaan. Bijdragen kunnen ook bestaan uit advisering of het organiseren van een ontvangst of netwerkmoment rondom bijvoorbeeld een voorstelling of concert.

Gewenste resultaten:

- Resultaten van een bezoekersprogramma zijn bijvoorbeeld boeking(en) van Nederlands werk, uitwisselingsprojecten, Nederlandse focus op een festival of podium, coproducties etc.
- Dutch Performing Arts en de ambassade zullen de conclusies uit het haalbaarheidsonderzoek gebruiken om gezamenlijk een plan te ontwikkelen voor de promotie van Nederlandse muziek in Vlaanderen.
- Het doel van het uitwisselen van kennis en data tussen Kunstenpunt en Fonds Podiumkunsten is om de (resultaten van) internationaliseringsinspanningen en regelingen met elkaar te kunnen vergelijken en er strategisch voordeel uit te halen.

Beeldende kunst

Activiteiten:

- Het Mondriaan Fonds zet de komende vier jaar de residency in WIELS voort. Een keer per jaar vindt via een open call een selectie plaats van twee (jonge) kunstenaars die elk een half jaar als artist in resident in WIELS gaan werken. Deze residency valt onder doelstelling 1 (talentontwikkeling stimuleren). (Talentontwikkeling beperkt zich niet alleen tot jonge kunstenaars.)
- Het Mondriaan Fonds verwacht in de komende jaren aanvragen van musea en instellingen als MuHKA, SMAK, Z33 Bozar en biënnales of manifestaties zoals Contour en Beaufort, maar het is moeilijk te voorspellen of kunstenaars uit Nederland voor tentoonstellingen of dit soort evenementen worden uitgenodigd.
- Galeriers die werk tonen van kunstenaars uit Nederland en die bij het Mondriaan Fonds een bijdrage aanvragen in de standhuur voor Art Brussels en The Independent Brussel kunnen direct ondersteund worden.

- Het Mondriaan Fonds wil graag meedenken over strategieën en meewerken aan het behalen van resultaten, maar kan zich hier niet op vastleggen. Het Mondriaan Fonds kent alleen aanvragen van een buitenlandse instelling of een betrokken kunstenaar toe. Het fonds legt alle aanvragen voor aan een adviescommissie die onafhankelijk over de aanvragen oordeelt. Deze commissie adviseert het bestuur van het Mondriaan Fonds over het al dan niet toekennen van een bijdrage. Het bestuur kan geen subsidie toekennen zonder een positief advies van de adviescommissie.
- Het Mondriaan Fonds werkt al jarenlang intensief samen met Kunstenpunt (<http://www.kunsten.be/>), bijvoorbeeld op het gebied van het internationale bezoekersprogramma en de jaarlijkse oriëntatiereis (deze reis wordt gezamenlijk georganiseerd met andere leden van het Visual Arts Platform (VAP). Verder vindt overleg plaats met het VAP over andere residencies en platforms in België en tussen de directeuren over het uitwisselen van ervaring op het gebied van talentontwikkeling; advocacy, de inzendingen voor de Biënnale van Venetië etc.
- Waarschijnlijk nodigt het Mondriaan Fonds curatoren uit België in hun internationale bezoekersprogramma uit.
- De ambassade verleent op aanvraag en indien mogelijk financiële en/of praktische bijdrage(n) aan specifieke projecten. Bijdragen kunnen ook bestaan uit advisering of het organiseren van een ontvangst of netwerkmoment rondom bijvoorbeeld een expositie.

Gewenste resultaten:

- Residency in WIELS: de residenten bouwen een internationaal netwerk op. Aan het eind van de residency wordt het werk of het resultaat van een onderzoek dat tijdens de residency is ontstaan, gepresenteerd. Vaak blijven de residenten nog lange tijd in Brussel wonen en werken om hun netwerk in België te verbreden. Concrete resultaten zoals meer tentoonstellingen of andere activiteiten in België kunnen van tevoren niet worden vastgelegd, maar een gewenst resultaat is dat de resident ingebed raakt in de Belgische kunstwereld. Hieruit volgen hopelijk in de (nabije) toekomst uitnodigingen voor tentoonstellingen en/of activiteiten zoals lezingen en opdrachten.
- Het Mondriaan Fonds probeert uiteraard de in België beschikbare mogelijkheden zoveel mogelijk onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld via Kunstenpunt en via het bezoekersprogramma.
- De ambassade zal met de relevante spelers inzetten op het bevorderen van de presentatie van Nederlandse beeldende kunst in Vlaanderen/ België.

Creatieve Industrie

Activiteiten:

- Het Nieuwe Instituut zet haar Internationaal Bezoekersprogramma in voor professionals uit de disciplines architectuur, design, mode en digitale cultuur die kennis willen maken met de werkwijze van het Nederlandse (multidisciplinaire) ontwerpveld. Professionals uit België/ Vlaanderen komen hiervoor in aanmerking. <http://hetnieuweinstituut.nl/regionaal/internationaal/internationale-bezoekersprogramma>
- Inzet Informatiepunt Creatieve Industrie & Internationalisering van Het Nieuwe Instituut: koppeling van - en bemiddeling tussen het Nederlandse- en Belgisch/Vlaamse ontwerpveld.

Gewenste resultaten:

- Bestendinging en versterking van het Belgisch/Vlaamse netwerk van professionals uit de ontwerpdisciplines architectuur, design, mode en digitale cultuur.

6. Monitoring en evaluatie

Monitoring & evaluatie vindt plaats gekoppeld aan de drie algemene hoofddoelstellingen dan wel aan de hierboven geformuleerde reeks activiteiten en instrumenten. De precieze vorm en implementatie van het monitoringskader zal verder vorm krijgen in 2017.

Kwalitatieve en kwantitatieve prestatie indicatoren:

- Aantal deelnemers per project
- Aantal projecten per jaar
- Aantal adviezen naar organisaties
- Aantal bezoekers per project
- Aantal verleende subsidies per discipline
- Meting/monitoring van media- en publiciteitsuitingen in België over Nederlandse activiteiten
- Mate van tevredenheid deelnemers/bezoekers inclusief lange termijn impact (feedback bezoekers, SurveyMonkey etc.)

Effect- en resultaat indicatoren:

- Bekendheid van kunstenaar/gezelschap is vergroot
- Zichtbaarheid van NL cultuur in VL is vergroot bij publiek
- Zichtbaarheid NL activiteiten in BE is vergroot in pers/social media
- Bezoekers denken positiever over NL beeldende kunsten/podiumkunsten/creatieve industrie
- Een relevant netwerk is ontsloten voor kunstenaar/deelnemer
- Jonge NL makers/ talenten vinden beter hun weg in BE cultuurlandschap

Evaluatie:

- Periodieke afstemming en overleg tussen kerngroepleden. Worden doelstellingen gehaald, zijn ondernomen activiteiten van gewenst niveau, is het nodig om bij te sturen/aan te passen (t.a.v. instrumenten en eventueel doelstellingen?)
- Tussentijdse evaluatie eind 2017 van de overall resultaten en uitwerking van de landenstrategie voor België
- Eindevaluatie/ kwalitatieve effectmeting in 2019 en verbetervoorstellen voor nieuw beleid

7. Inzet middelen

Alle kerngroep leden hebben middelen ter beschikking om te besteden aan de realisatie van de beoogde doelstellingen genoemd in dit meerjarenplan.

De Fondsen werken vraag gestuurd, waardoor het budget dat besteed wordt in België afhangt van het aantal aangevraagde subsidies. De ambassade voert ook een subsidieregeling uit, daarnaast worden echter ook projecten begeleid/ ontwikkeld. Hiervoor is € 75.000 en circa 1,2 fte beschikbaar. DutchCulture heeft een coördinerende rol en ondersteunt bij uitvoering, monitoring en informatievoorziening aan het Nederlandse veld.. Daarnaast stelt DutchCulture haar internationale netwerk en deelname aan het Buitenlands Bezoekers Programma ter beschikking.

Alle leden van de kerngroep stellen hun faciliteiten ter beschikking en wisselen data en kennis uit.

Bijlage

Toelichting Creatieve industrie

De creatieve industrie in Vlaanderen, Brussel en Wallonië heeft reeds een belangrijke meerwaarde en neemt aan belang toe. In Vlaanderen betreft de creatieve sector bijvoorbeeld 23,5 miljard EUR van het GDP (2,7%). Er zijn volop kansen voor Nederlandse creatives. De Creatieve industrie is zowel een economische als een culturele prioriteit van de ambassade in Brussel. In de internationaliseringsagenda van het Topteam Creatieve Industrie is België aangewezen als land waar de creatieve bedrijfstakken in het bijzonder aandacht voor vragen. De ambassade zet tot nu toe in op een geïntegreerde organisatie van activiteiten die zowel een culturele als economische component hebben. De kruisbestuivingen die plaatsvinden tussen de verschillende topsectoren bieden interessante aanknopingspunten om Nederlandse creatieve oplossingen te presenteren. Zowel in de aanpak als in het product straalt Nederland daarmee innovatie uit. Belgische partijen kijken met interesse naar die ontwikkelingen.

Vanuit België is er vraag naar Nederlandse kennis en expertise op het gebied van architectuur, gaming, design, e-culture. Mode is een ander verhaal. Daar ligt een grotere behoefte in Nederland naar Belgische expertise. Hoewel TechFashion (zoals het onderzoekstraject van CLICKNL) ook voor het Belgische veld interessant is.

Het Nieuwe Instituut is en blijft graag partner op het gebied van de creatieve industrie – vanzelfsprekend met name voor de designdisciplines – waar vanuit het Agentschap het internationaal bezoekersprogramma (voor verbinding van het Belgische en Nederlandse ontwerpveld) en het daar ondergebrachte informatiepunt Creatieve industrie (toegang tot een breed palet aan expertise en opkomend talent) instrumenten zijn om de samenwerking met de ambassade concreet te maken.

De banden worden verder verstevigd door voortdurend te monitoren voor welke Belgische partners en partijen (inclusief festivals, biënnales en beurzen) de programmering van Het Nieuwe Instituut en de thematische aanpak interessant is. <http://agentschap.hetnieuweinstituut.nl>

Toelichting Podiumkunsten

Optredens en voorstellingen hebben in België is zeer belangrijk voor Nederlandse theatermakers en musici. Het zorgt voor uitbreiding van de markt, persoonlijke ontwikkeling en kennisuitwisseling. Bovendien is België, zeker voor de muziek, een springplank richting Frankrijk. Ambassade en Fonds Podiumkunsten & Dutch Performing Arts kiezen ervoor hun energie en middelen in te zetten voor de disciplines theater en muziek. Dans in Nederland is een andere weg ingeslagen dan in België en heeft ervoor gezorgd dat de twee landen wat van elkaar zijn vervreemd op dat gebied. Uiteraard kunnen Nederlandse dansgezelschappen in België verder op weg worden geholpen, maar de vraag is gering.

Het Vlaamse theaterveld is een rijk en gevarieerd veld met een grote dynamiek. De drie grote stadtheaters (Brussel, Antwerpen en Gent) zijn de belangrijke partners en relevante speellocaties voor de grotere Nederlandse gezelschappen. Naast de grote spelers wordt het Vlaamse theaterland bevolkt door vele middelgrote tot kleine structuren die onderling heel verschillend zijn. Belangrijke plekken in het faciliteren van de doorstroming tussen opleiding en beroepsveld en het bieden van 'werkervaringsplekken' zijn de werkplaatsen. Detheatermaker (onder Nederlandse leiding) geeft bijvoorbeeld jonge makers de ruimte en kansen die ze nog niet in het reguliere veld krijgen. Ook WorkSpaceBrussels en Kaaitheater besteden veel aandacht aan beginnende theatermakers. Daarnaast speelt ook het jaarlijkse festival Theater aan Zee (Oostende) een belangrijke rol als presentatieplatform voor het werk van beginnende theatermakers en als ontmoetingsplaats voor diverse generaties artiesten.

Jeugd/kindertheater is afgelopen jaren ook in België aan belang toegenomen. Ook daar spelen theaters in Antwerpen, Gent en Brussel de grootste rol. Belgische makers en het publiek staan in dit veld open voor uitwisseling met Nederland en het programmeren van Nederlandse gezelschappen.

Pop en dance artiesten weten de weg over de grens goed te vinden. De ambassade heeft zich afgelopen jaren ingezet om de markt toegankelijker en interessanter te maken voor jazzmusici en in kleinere mate voor klassieke muziek. Ondanks dat er al redelijk goede samenwerkingsverbanden bestaan tussen het Nederlandse en Vlaamse veld is het niet gemakkelijk voor Nederlandse musici voet aan de grond te krijgen in Vlaanderen. Om gezamenlijk vanuit de ambassade en fondsen meer acties daartoe te ondernemen, is het belangrijk om eerst de problematiek duidelijker in kaart te brengen.

Het Fonds Podiumkunsten is van plan om structureel samen te werken met het Vlaams Kunstenpunt en kennis en data uit te wisselen. Doel is om de (resultaten van) internationaliseringsinspanningen en regelingen met elkaar te vergelijken en strategisch voordeel uit te halen. Dutch Performing Arts richt zich op promotie en het vergroten van de

zichtbaarheid van Nederland in België. Nadruk ligt op theater (Theater aan Zee, Festival Boulevard, Circuit X) en muziek. Wat betreft muziek is Dutch Performing Arts voornemens een haalbaarheidsonderzoek uit te laten voeren.

Toelichting Beeldende Kunsten

De concentratie van tentoonstellingsruimtes, initiatieven en kunstenaars is uitzonderlijk hoog in Antwerpen, Brussel en Gent. Deze steden liggen binnen een straal van 100 km van elkaar. Men kan dan ook niet echt spreken van een individuele kunstscène in Antwerpen, Brussel of Gent - eerder over een Belgische, Franstalige of Vlaamse kunstwereld.

De centrale ligging in Europa maakt dat men vanuit Brussel op twee uren reizen in Londen, Parijs, Amsterdam, Keulen of Düsseldorf staat. In tegenstelling tot deze andere grootsteden bezit Vlaanderen geen grote museale machines, uitgestrekte kunsthallen of representatieve historische kunstcollecties zoals Centre Pompidou, K20-K21, Museum Ludwig of Tate Modern. Wat Vlaanderen in de periferie van deze grootsteden te bieden heeft, is een divers netwerk van kleine en middelgrote spelers - elk met een uniek profiel en programma - in combinatie met een groot aantal kunstenaars met internationaal potentieel. De centrale ligging maakt dat de spelers in Vlaanderen bijna automatisch verder kijken dan de eigen grenzen. Ze volgen internationale projecten en tendensen op de voet, doen prospectie in buurlanden en bouwen aan een netwerk van buitenlandse contacten.

Tussen Nederland en België en in het bijzonder tussen Nederlanden Vlaanderen vindt voldoende uitwisseling plaats en zijn Nederlandse kunstenaars met regelmaat te zien in belangrijke musea, biënnales en vertegenwoordigd op de verschillende beurzen. Uit de database Buitengaats van DutchCulture blijkt dat tussen 2010 en 2014: 349 tentoonstellingen van kunstenaars uit Nederland in België plaatsvonden. Samenwerking en uitwisseling is er dus ruim, maar hier kunnen de verschillende betrokken partijen meer strategische keuzes in maken zodat Nederlandse kunstenaars aanwezig zijn in de voor hen meest relevante setting.

Het Mondriaan Fonds verwacht in de komende jaren aanvragen van musea en instellingen als MuHKA, SMAK, Z33 Bozar en biënnales of manifestaties zoals Contour en Beaufort, maar het is niet te voorspellen of voor tentoonstellingen of dit soort evenementen wel kunstenaars uit Nederland worden uitgenodigd.

Het Mondriaan Fonds werkt al jarenlang intensief samen met Vlaanderen Kunstenpunt, bijvoorbeeld op het gebied van het bezoekersprogramma en de oriëntatieris.